

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

Autor scenariusza: Malwina Racka-Pluta

STROJE ŚWIATA

Warsztaty dla klasy: 3

Cykl zajęć: Poznajmy się – Lesznowola Gminą wielu kultur

Cele:

- zapoznanie z rodzajami i sposobami noszenia ubrań z różnych regionów
- uwrażliwienie dzieci na podobieństwa i różnorodność kulturową

Potrzebne środki i materiały:

laptop, projektor, głośniki; prezentacja ze zdjęciami lub wydrukowane zdjęcia;- mapa świata; naklejki na mapę z napisami: Polska, Chiny, Wietnam, Turcja; szablon kapelusza wietnamskiego; zdjęcia malowanego jedwabiu; -kartki papieru, kredki, flamastry, taśma klejąca, farby, pędzle, kolorowa tasiemka, materiał do malowania; krzyżówka (załącznik 1); 3 rodzaje puzzli: strój góralski, łowicki, krakowski (załącznik 2, 2a, 2b), ilustracja przedstawiająca wietnamski strój ao dai (załącznik 3).

REALIZACJA

Wprowadzenie

Nauczyciel proponuje dzieciom podróż, podczas której dowiedzą się jak wyglądają stroje w wybranych krajach świata. To w jaki sposób ubierają się ludzie w różnych miejscach świata zależy od klimatu w jakim żyją, od historii tego regionu, od tradycji, a także od dostępnych surowców na materiały. Chociaż ludzie na świecie zaczynają ubierać się bardzo podobnie, to poszczególne kraje wytworzyły swoje własne style ubierania się, najczęściej łączące współczesną modę z ubiorem tradycyjnym.

CHIŃSKI JEDWABNY SZLAK

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

Nauczyciel rozpoczyna podróż od wizyty w Chinach. Ochotnik nakleja napis Chin na mapie. Nauczyciel opowiada dzieciom, że w Państwie Środka znajduje się aż 56 mniejszości narodowych. Każda mniejszość, każdy region czy prowincja ma swoje tradycyjne stroje. Jednak jest strój, który w różnych rejonach może być różnie nazywany, jednak wszyscy Chińczycy rozpoznają go i traktują jako typowy strój chiński.

Taki strój nazywa się Qipao (czyt. sipao), zwany także Cheongsam. Qipao (Cheongsam) jest to sukienka ze specjalną stójką na szyi, zapinaną na tradycyjne chińskie guziki

Pierwotny kształt tej sukienki wywodzi się ze stroju narodowości Man (Mandżuria). Kształt stroju pochodzi z jego pierwotnego przystosowania do jazdy konnej. Niesymetryczne zapięcie było zabezpieczeniem przed wiatrem, ułatwiało strzelanie z łuku, a stójka osłaniała szyję. Rozcięcia u dołu ułatwiały wsiadanie na konia. Do stroju zawsze należała też kamizelka i spodnie. Qipao najczęściej ma mocne kolory: czerwień, granat, fiolet, czerń czy złoto. Kolory czasem są używane jako symbolika pór roku: kolor zielony noszony jest wiosną, czerwony latem, biały jesienią a czarny zimą. Sukienki wykończone są haftami, najczęściej złotymi o różnych motywach natury: pawie, ryby, smoki, kwiaty oraz orientalne wzory, znaki i litery. Występują wersje sukni krótkich i długich. Szyte są z jedwabiu. Tkaniny jedwabne charakteryzują się połyskiem, są gładkie, śliskie, wiotkie, miękkie, lekkie, cienkie i bardzo przyjemne w dotyku. Kiedyś stosowane były jako podłoże malarskie, zwłaszcza w Azji. Występuje także męska wersja takiego stroju. Taki męski styl nazywa się Cheongshan.

Obecnie w Chinach takie sukienki są traktowane jako mundurki do pracy - noszą je stewardessy, kelnerki itp. Tego rodzaju sukienki, które znamy dziś były noszone w Chinach w latach 1900 - 1960 jednak nadal są uznawane za symbol tradycyjnego chińskiego ubioru.

Być może dzieje się tak ponieważ Chinki mieszkające poza swoim krajem często wkładają takie sukienki, żeby podkreślić przynależność do Chin.

W Chinach duże znaczenie ma również kolor ubrania, które się wkłada. Trzeba dobrze wiedzieć jaki kolor pasuje do odpowiedniej okazji. I tak:

- kolor biały oznacza żałobę i smutek
- kolor czerwony to kolor szczęścia, małżeństwa, dobrobytu
- kolor żółty kojarzy się ze złoczyńcami

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

- kolor czarny to tajemniczość i zło
- kolor zielony oznacza konflikty i hańbę
- kolor niebieski oznacza naiwność i niewinność (dziecięce mundurki są w tym kolorze)
- kolor fioletowy to moc i mądrość

Nawet na mniej oficjalnych, przyjacielskich spotkaniach Chińczycy pilnują aby np. dwie osoby ubrane na czarno nie siedziały obok siebie. Najczęściej sadza się między nimi osobę ubraną na czerwono lub niebiesko.

W ramach wizyty w Chinach nauczyciel proponuje dzieciom malowanie na materiale na wzór ręcznego malowania jedwabiu. Nauczyciel pokazuje dzieciom zdjęcia tak wykonanych materiałów. Rozdaje dzieciom fragmenty materiału i każde z nich tworzy swój orientalny strój.

WIETNAMSKI STYL

Kolejnym punktem w podróży jest Wietnam. Uczeń nakleja na mapie napis Wietnam. Nauczyciel pyta uczniów czy znają jakieś charakterystyczne stroje lub elementy ubrania związane z Wietnamem.

Jak przysłowie głosi, tradycyjny strój áo dài (czyt. ał zaj) "wszystko zakrywa, niczego nie ukrywa". Mówi się, że jest on kwintesencją powabu i elegancji zakłętą w dwóch kawałkach materiału. Składa się on z dwóch części: tuniki z wysokimi rozcięciami oraz spodniami z szerokimi nogawkami. Wykonany jest ze zwiewnych materiałów w pastelowych kolorach (noszony najczęściej przez panny) bądź z grubych aksamitów, bogato zdobiony brokatowym nićmi (zakładany przez starsze kobiety). W tych bardziej zdobnych áo dài kolorowe wzory, są nierzadko ręcznie malowanymi bądź haftowanymi dziełami sztuki.

Obecnie áo dài szyje się w różnych wariantach z najróżniejszych tkanin. Stało się ono samodzielnym, stylowym i wygodnym ubiorem współczesnych Wietnamek, przydatnym na każdą okazję: od wyjścia do pracy po wielkie uroczystości. Suknia áo dài stała się symbolem wietnamskiej kultury rozpoznawalnym na całym świecie.

Równie charakterystyczny dla stroju wietnamskiego jest trójkątny kapelusz zwany non la. Tak zwany „stożkowy kapelusz poezji” – nón bài thơ pochodzi z miasta Hue leżącego nad Rzeką Perfumowaną. Między dwiema warstwami liści palmowych

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

tego kapelusza znajdują się wycięte sylwetki znaków pisarskich, symboli, pagód, ptaków, smoków, kwiatów i całych krajobrazów, które delikatnie prześwitując, stają widoczne w promieniach słońca.

Współcześnie tradycyjny wietnamski kapelusz non la (nón lá) posiada idealną formę geometryczną trójkąta prostokątnego i jest podtrzymywany na głowie przy pomocy jedwabnego paska pod brodą. Kapelusze są wyplatane z liści palmowych na bambusowych ramkach, są światło- i wodoszczelne, chronią zarówno przed słońcem, jak i przed deszczem. Nón lá może być też wykorzystywany jako naczynie do picia albo przenoszenia wody. Podczas upałów, zamoczony w wodzie, może również chłodzić głowę.

Na typowym azjatyckim rynku pełnym barw, zapachów i gwaru prawie wszystkie kobiety noszą te wodoszczelne stożki na głowie, ponieważ non la uważany jest raczej za kobiece nakrycie głowy. Mężczyźni noszą w Wietnamie przeważnie czapki albo płaskie kapelusze w kształcie tropikalnych hełmów. W Wietnamie można zaobserwować pewne zróżnicowanie: na wsi, w małych miasteczkach, a także w Deltie Mekongu spotyka się stożkowe kapelusze bardzo często, podczas gdy w dużych miastach, widać je znacznie rzadziej.

W wiejskiej codzienności ten stożkowy, pleciony kapelusz jest wyjątkowo praktyczny. Chroni on kobiety pracujące na polach ryżowych i handlarki na bazarach, uczennice i babcie.

Nauczyciel proponuje uczniom aby samodzielnie wykonali taki wietnamski kapelusz. Rozdaje uczniom szablony, które najpierw dzieci malują, a następnie sklejają. Po wykonaniu prac uczniowie prezentują swoje kapelusze.

TURECKA TRADYCJA

Następnym przystankiem w podróży jest Turcja. Uczeń nakleja napis Turcja na mapie świata.

Nauczyciel pyta dzieci czy znają jakieś elementy tureckiego stroju. Przedstawia dzieciom kilka najbardziej charakterystycznych dla Turcji strojów.

Fez to męskie nakrycie głowy o kształcie przypominającym ścięty stożek, wykonane z bordowego filcu i ozdobione czarnym frędzlem. Występują odmiany tego nakrycia

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

głowy w innych kolorach i nieco zmodyfikowanych kształtach. Większości osób czapka ta kojarzy się z Turcją, w Polsce przyjęto się nawet określenie turecka czapeczka, chociaż tak naprawdę w 1925 r. został w Turcji wprowadzony zakaz noszenia tych czapek w ramach upodabniania się do zachodniego świata.

Tureckie kobiety nadal chętnie zakładają kolorowe i pięknie zdobione chusty na głowy tzw. hidżab, który w dosłownym tłumaczeniu oznacza kurtynę, zasłonę. Określenie to oznacza skromny sposób ubierania się - zarówno kobiety jak i mężczyźni. Znacznie częściej jednak używa się go jako synonimu noszonej przez kobiety chusty - kwadratowej, zakrywającej włosy, uszy i szyję, jednak nie ramiona i twarz. Hidżab może być noszony do codziennych ubrań, spodni i bluzek. Może być też elementem całego stroju tzw. czadoru. Czador jest to duża chusta, która zakrywa całe ciało kobiety. Nie ma ona otworów na ręce ani zapięć, jest po prostu odpowiednio wiązana. W Turcji taki strój jest jednak rzadko spotykany.

Kiedy spojrzy się na turecką ulicę bardzo charakterystyczne jest połączenie modnych, zachodnich ubrań, z tradycyjnymi elementami ubioru tureckiego

Nauczyciel proponuje dzieciom sprawdzenie wiedzy z elementów ubiorów jakie poznali podczas wędrowki po świecie. Rozdaje uczniom krzyżówkę. Kiedy dzieci ją wypełnią nauczyciel omawia z całą klasą poszczególne hasła.

WIELOBARWNA POLSKA

Na koniec podróży nauczyciel zaprasza dzieci do Polski. Pyta je czy znają jakieś charakterystyczne dla Polski stroje.

Okres największego rozkwitu polskich strojów ludowych przypada na przełom XIX i XX w. Na początku strój ludowy nosili tylko majątni chłopi, a z czasem zaczął być traktowany jako odzież odświętna, noszona na wielkie okazje, a nie jako ubiór codziennego użytku świadczący o majątności. Wygląd stroju uzależniony był od regionu Polski, gdzie powstawał, jego historii, warunków klimatycznych, oraz stosunków międzyludzkich. Pomysły na stroje często czerpano ze strojów szlacheckich i mieszczańskich, mundurów wojskowych. Wpływ miała również moda europejska okresu baroku i renesansu. Zdobienie stroju zależało od zamożności grup etnograficznych i indywidualnie od właściciela.

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

Większość strojów ludowych znamy już tylko z muzeów czy zdjęć, choć w Polsce jest kilka regionów, gdzie ludzie na wielkie święta i uroczystości ubierają się właśnie w takie regionalne, tradycyjne stroje.

Jednym z takich charakterystycznych strojów jest strój góralski. Męski strój składa się z białej lnianej koszuli, białych obcisłych spodni z lampasem szytych z wełny. Na koszulę zakładana jest haftowana kamizelka. Całość dopełniał skórzany pas bacowski z ćwiekami, zwany srosem. Na nogach skórzane kierzpce, a na głowie filcowy kapelusz z szerokim rondem zwany kłobuk.

Góralski strój kobiecy składa się ze śnieżnobiałej, haftowanej koszuli, haftowanego gorsetu wiązanego tasiemką, szerokiej spódnicy w motywy kwiatowe i czerwonych koralu.

Do dziś na różne uroczystości, święta, a nawet śluby górale zakładają swoje tradycyjne stroje.

Strój łowicki

Kobiecy strój łowicki do połowy XIX wieku był utrzymany w czerwieni, z małym dodatkiem zielonych pasków pasiaka. Szerokość pasków była zmienna, przy czym czerwień pozostawała w szerokich polach, pomiędzy którymi lokowano skupienia pasków o innych barwach. Zieleń była podstawową barwą w sznurowanych gorsetach. Koszulę zdobiono dyskretnym barwnym stylizowanym haftem.

Strój męski składał się pomarańczowych spodni z grubszego materiału w podłużne kolorowe prążki. Do tego koszula i czarny kaftan obszyty taśmą.

Strój krakowski

Kobiecy strój składał się ze spódnicy w kwieciste wzory. Do tego zakładano aksamitne i kolorowe gorsety zdobione paciorkami i cekinami, bogato haftowane z naszyciem kolorowych koralików i sztucznych kamieni. Uzupełnieniem stroju był biały, haftowany fartuch i koralu na szyi.

Męski strój krakowski składał się z białej koszuli, na którą wkładano bogato zdobiony kaftan, płóciennych spodni w cienkie czerwone paski, zdobionego pasa, oraz charakterystycznej czerwonej czapki z pawim piórem.

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

Na zakończenie nauczyciel proponuje dzieciom puzzle. Uczniowie podzieleni są na 3-4 osobowe grupy. Każda z grup dostaje puzzle, z których musi ułożyć jeden ze strojów, o których wcześniej opowiadał nauczyciel. Kiedy dzieci skończą zadanie, nauczyciel jeszcze raz omawia i opisuje przedstawione stroje.

Podsumowanie

Nauczyciel pyta dzieci czy pamiętają jakie kraje odwiedzili, czy zapamiętały nazwy strojów, o których dziś mówili? Pyta czy jest coś co szczególnie zapadło im w pamięć, może jest jakiś strój który chcieliby nosić? Nauczyciel podkreśla uczniom, że stroje na całym świecie są różnorodne i choć jest ich niezliczona ilość to kiedy znamy kulturę danego kraju jesteśmy w stanie rozpoznać skąd dany strój pochodzi. Warto poznawać inne kultury, ale także dokładniej znać swoje miejsce pochodzenia, ponieważ ludzie często nie zdają sobie sprawy w jak różnorodnym i wielobarwnym kraju żyją.